

PRINCZINGER PÉTER

Jogi felelősség a sportban¹

Első rész

A sportfegyelmi felelősség az egyesülési jogban fogant, a szocialista államigazgatási jog és a munkajog által is alakított felelősségi alakzat, amely a rendszerváltozást követő években számos tartalmi változáson esett át, különböző szervezeti és eljárási formákat öltött, mire kialakult a jelenleg hatályos, lényegében 2004 óta változatlan felelősségi modell.

A sportszövetség legmarkánsabb jogosítványa a tagjaira (sportszervezetekre) és a tagjaival jogviszonyban álló személyekre (sportolókra, sportszakemberekre) kiterjedő fegyelmi jogkör. A sportszövetség az adott sportágban kvázi büntetőhatalommal „tarthat rendet” a sportoló, a sportszakember vagy a sportszervezet fegyelmi felelősségre vonása útján – figyelembe véve az eljárás dramaturgiáját és a szankciók jellegét is – szakmai és üzleti értelemben egyaránt.

A mára letisztult szabályozási koncepció lényege, hogy a mindenkori sporttörvény tartalmazza a fegyelmi felelősségre vonás alapvető, garanciális szabályait, a részletszabályok pedig a törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletekben, illetve a sportági szakszövetségek által alkotott fegyelmi szabályzatokban találhatók.

Ez a tanulmány a sportfegyelmi felelősségre vonás jogi szabályozását bemutató, részben leíró jellegű, részben értékelő írás. Célom a sportfegyelmi felelősség jogintézményét a középpontba állító további, szélesebb körű elemzés(ek) előkészítése. A dolgozat épp csak felvillantja a sportfegyelmi felelősség jogtörténeti előzménye-

it, nem terjed ki a sportszövetségi szabályozásra és a fegyelmi gyakorlatra, ennek versenykorlátozó vonatkozásaira, illetve csak jelzésszerűen utal a doppingra mint speciális fegyelmi vétségre és a dopping-procedúrára mint speciális fegyelmi eljárásra.

A sportfegyelmi felelősségre vonás a tételek jogi szabályozásában

Szabályozástörténeti előzmények

Bár a sportági szakszövetségekről szóló 1989. évi 9. tvr. alapján az Állami Ifjúsági és Sport Hivatalt (ÁISH) irányító kultuszminiszternek volt jogi lehetősége „az egységes sportfegyelmi felelősség kialakítására”,² a szövetségek sportfegyelmi szabályzatainak jogi alapját a rendszerváltozást követő két évben még – a sport „társadalmi irányítására” tett, de sikertelennek bizonyult kísérletet követően, a sport „újraállamosítása” jegyében kiadott – a sportfegyelmi mintaszabályzat kiadásáról szóló 6/1973. (OTSH K. 4.) OTSH-utasítás jelentette.³

A tvr. alapján végül 1991-ben született meg a sporttevékenységgel összefüggő fegyelmi felelősség szabályozásáról szóló 4/1991. (V. 16.) MKM rendelet, amely június 1-jén lépett hatályba. Ez az MKM rendelet lakonikus tömörséggel – összesen nyolc rövid paragrafusban – rögzítette, hogy a szövetség fegyelmi jogköre kikre terjed ki, mely magatartások minősülnek fegyelmi vétségnek, és milyen szervek, milyen eljárásban, milyen büntetéseket szabhatnak ki.

A sportról szóló 1996. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: St 1) a sportfegyelmi felelősséggel kapcsolatban három konkrétumot tartalmazott. Először is a törvény rögzítette, hogy a szakszövetségek kizárólagos joga

¹ A dolgozat a Sportjog I-II. című egyetemi jegyzet (ELTE Eötvös Kiadó, 2010 és 2011) fegyelmi felelősséget tárgyaló fejezetét alapján, azok kibővítésével és átdolgozásával készült.

² 1989. évi 9. tvr. 5. § (1) bek. a) pont.

³ Az előzményekhez lásd: 1963. évi 29. tvr., 1968. évi 4. tvr., és 1973. évi 9. tvr.

a fegyelmi szabályok megállapítása, és a fegyelmi jogkör gyakorlása.⁴ Emellett az OTSH elnökének sokat vitatott törvényességi felügyeleti jogkörét szabályozó rendelkezések között felbukkan az a szabály, hogy a szakszövetség jogszabálysértő vagy szövetségi szabályzatokat sértő fegyelmi döntését az OTSH elnöke megsemmisítheti, és új eljárás lefolytatását rendelheti el.⁵ Végül a záró rendelkezések között felhatalmazást adott a törvény a Kormánynak, hogy rendeletben állapítsa meg „a sporttevékenységgel összefüggő fegyelmi felelősségnek szabályait”.⁶ Ez a kormányrendelet nem került kiadásra, a sportfegyelmi felelősség részletes szabályait és a sportfegyelmi eljárást változatlanul az 1991-es MKM-rendelet szabályozta, egészen 2001-ig.

A második sporttörvény (2000. évi CXLV. törvény, a továbbiakban: St 2) *főszabályként* fenntartotta a szakszövetségek kizárólagos jogosultságát a sportág fegyelmi szabályzatának megalkotására, valamint a fegyelmi jogkör gyakorlására, és szintén a Kormánynak adott felhatalmazást arra, hogy rendeletben állapítsa meg „a sportolók sportfegyelmi felelősségére, a sportfegyelmi eljárásra, valamint a szakszövetségek által a hivatásos versenyrendszerben részt vevő sportszervezetekkel, sportolókkal és sportszakemberekkel szemben alkalmazható egyes büntetésekre vonatkozó részletes előírásokat”.⁷

Positívumként értékelhető, hogy a törvény külön fejezetben részletező szabályozást adott a sportfegyelmi felelősségre. Keretjelleggel kimondta, hogy egyáltalán mi minősül fegyelmi vétségnek a szakszövetség alapszabályában, illetve szabályzataiban meghatározott előírások vétkes megszegése, felsorolta a kiszabható fegyelmi büntetéseket, meghatározott néhány büntetéskiszabási korlátot (kiszabható maxi-

mumok) és egy elvet (egyénesítés), valamint rögzítette a sportfegyelmi eljárás alapvető szabályait (eljáró fórumok, jogorvoslat).⁸

A szabályozás három – mai szemmel nézve furcsa – újdonságot hozott. Egyfelől a szakszövetségek fegyelmi jogköre mellett a törvény elismeri a *sportszervezetek fegyelmi jogkörét* is. Másfelől a magánszemélyek felelősségre vonásának lehetősége mellett feltűnik a *sportszervezetek fegyelmi felelőssége*. Végül említésre érdemes a *bírósági felülvizsgálat* erősen korlátozott volta, ezen belül a sportszervezetek elmarasztalása esetén a bírói felülvizsgálat lehetőségének hiánya.

A sportfegyelmi felelősség jogi konstrukciója és alanyai

A 2000-es sporttörvény rendelkezései alapján tehát nemcsak a szakszövetségek, hanem a *sportszervezetek (tehát sportegyesületek, sportvállalkozások)* is lefolytathattak sportfegyelmi eljárást. A sportolóval szemben a fegyelmi eljárást a szövetség folytatta le, ha a sportoló a sportági nemzetközi szakszövetség vagy a szakszövetség játék-, verseny-, igazolási, átigazolási, illetve egyéb szabályzataiban foglalt kötelezettségeket sértette meg vétkesen. Ha viszont a sportoló a hivatásos vagy amatőr sportolói szerződéséből származó kötelezettségét szegte meg, akkor a fegyelmi eljárás lefolytatása a sportszervezet joga volt. A sportszakemberrel szemben a munkáltatója (megbízója) volt jogosult fegyelmi eljárást lefolytatni, függetlenül attól, hogy a sportszakember adott esetben szövetségi vagy szerződéses szabályt sértett.⁹

A szabályozás másik érdekessége, hogy a sportolók, sportszakemberek fegyelmi felelőssége mellett a törvény intézményesíti a *sportszervezet fegyelmi felelősségét* is. Megjegyzendő, hogy ez a külföldi gyakorlatban is általánosan elterjedt megoldás. Utalni

⁴ St 1 16. § (1) bek. a) pont és (2) bek. c) pont.

⁵ St 1 27. § (2) bek. b) pont.

⁶ St 1 42. § (2) bek.

⁷ St 2 26. § (1) bek. a) pont, (2) bek. b)–c) pont, 29. § (2) bek. d) pont, (5) bek., és 93. § (1) bek. b) pont.

⁸ St 2 15–19. §.

⁹ St 2 15. § (1)–(5) bek.

kell továbbá arra is, hogy bár elég szerencsétlen megfogalmazásban, de a korábban említett 4/1991. (V. 16.) MKM rendelet is tartalmazott egy rendelkezést a sportegyesületekkel szemben alkalmazható „egyéb intézkedésekről”. Míg a magánszemélyek (sportolók, sportszakemberek) által elkövetett vétségek esetében a kötelességszegő vétkessége tényállási elem, a sportszervezetek esetében a felelősség objektív (volt).

A második sporttörvény szerint „17. § (1) *Sportfegyelmi eljárást lehet lefolytatni a sportszervezettel szemben, ha a versenyszabályzatban vagy a versenyzéssel kapcsolatban a szakszövetség egyéb szabályzataiban megállapított előírásokat megszegi.* (2) *A szakszövetség a sportfegyelmi eljárást az általa kiírt vagy szervezett versenyen részt vevő sportszervezettel szemben folytathatja le.*”

Végül említést érdemel a fegyelmi határozatokkal szemben igénybe vehető jogorvoslatok kérdése. A *bírósági felülvizsgálat* korántsem volt teljes körű. Bírósághoz fordulni csak sporttevékenységtől, illetve a szakmai tevékenységtől eltiltott sportolónak, valamint sportszakembernek adott jogot a törvény. (A bírósági eljárásra egyébként a munkaügyi perekre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket kellett alkalmazni.) A sportszervezet ellen kiszabott fegyelmi büntetés bírósági felülvizsgálatát a törvény nem engedte meg.

Az Országgyűlés a 2001. évi LVII. törvénnyel módosította a második sporttörvényt. Ez a módosítás a sportfegyelmi felelősségre vonatkozó rendelkezéseket is érintette. A módosítás a sportszakember esetében is különválasztotta a fegyelmi eljárásra jogosult szerveket aszerint, hogy a sportszakember szövetségi szabályt vagy szerződéses szabályt szegett-e meg. Kimondta továbbá a módosítás, hogy a sportolóval, illetve a sportszakemberrel szemben a sporttevékenységtől, átigazolástól, kölcsönadástól eltiltás fegyelmi büntetéseket csak a szakszövetség szabhatja ki. Végül a módosítás a sportszervezetek fegyelmi felelősségét a ver-

senyszabályzat, illetve a versenyzéssel kapcsolatos szabályzatok megsértése köréről kiterjesztette általában a szövetségi szabályzatokban írtak megszegésére.¹⁰

A második sporttörvény felhatalmazása alapján kiadott, a sportfegyelmi felelősségről szóló 34/2001. (III. 5.) Korm. rendelet abban különbözik lényegesen elődjétől, a 4/1991. (V. 16.) MKM rendeletről, hogy apórlékos eljárásjogi szabályozást tartalmaz.

A 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Stv.) az előbb említett mindhárom kérdésben változást hozott. A sportszervezetek fegyelmi jogköréről a törvény már nem szól, eszerint immár *csak a szakszövetség* gyakorolhat fegyelmi jogkört. A sportszervezetek – mint hogy egyesületekről és/vagy vállalkozásokról van szó – a reájuk irányadó jogszabályok keretei között nyilvánvalóan nem alkalmazhattak fegyelmi felelősségre vonást a tagjaik és/vagy munkavállalóik fölött. 2004 óta erre a sporttörvény alapján sincs lehetőségük. Az más kérdés, hogy a fegyelmi eljárás kezdeményezése (bejelentés) útján természetesen elérhetik, hogy a tagjaik és/vagy munkavállalóik által elkövetett normasértéseket a szövetség illetékes szervei vizsgálják. A sportoló vagy a sportszervezet saját magával szemben nyilvánvalóan nem kezdeményez a szövetségnel fegyelmi eljárást. Annak viszont nincs jogi akadálya, hogy egy sportszervezet egy másik sportszervezet vagy egy sportoló vélelmezett szabályszegése miatt a szövetség fegyelmi szerveihez forduljon.

Fontos változás, hogy a sportszervezetek fegyelmi felelőssége is *vétkességi felelősségi* alakzattá változott. A *bírósági felülvizsgálat* jóval szélesebb körű lett, és immár a sportszervezeteket elmarasztaló határozatokra is kiterjed.¹¹

Mindezek eredményeként a kialakult megoldás lényege a következőkben foglalható össze: A sportági szakszövetség a sporttörvényben és az annak felhatalmazása alap-

¹⁰ Vö. 2001. évi LVII. törvény 4-9. §-ok.

¹¹ Stv. 12-14. §.

ján kiadott kormányrendeletben meghatározott keretek között *köteles* fegyelmi anyagi és eljárásjogi *szabályokat alkotni*, fegyelmi *szerveket működtetni*, és *jogosult* felelősségre vonni, ennek eredményéhez képest *megbüntetni* a szövetség szabályzataiban írtakat *vétkezésen* megszegő sportolókat, sportszakembereket és sportszervezeteket. A felelősségre vonás szakszövetségi fórumrendszere *kötelezően kétfokú*, a szakszövetség jogerős fegyelmi döntésével szemben pedig *bírósági felülvizsgálatnak* van helye.

A sportfegyelmi szankciók

A szövetség szabályzataiban írt kötelezettségeit megszegő sportolónak és sport-

szakembernek alapvetően olyan szankciókkal kell számolnia, amelyek a versenyszerű sporttevékenységben akadályozzák, korlátozzák.

Az 1996. évi sporttörvény, mint említetem, a fegyelmi büntetésekről nem rendelkezett, ezek – akkor még – rendeleti szinten kerültek meghatározásra. A 2000. évi sporttörvény a sportszervezetnek a szakszövetségből való kizárását ismerte, sportoló végleges eltiltását nem, azonban azt megengedte, hogy a szakszövetség indítványozza a sportoló kizárását a sportegyesületéből. A sportegyesület a törvény alapján köteles volt az indítványt megvizsgálni, és dönteni a kizárás kérdésében.¹²

A kiszabható fegyelmi büntetések a Stv. alapján¹³ a következők:

Sportolók	Sportszakemberek	Bírói felülvizsgálat
Szóbeli figyelmeztetés		Nincs
Írásbeli megrovás		
Sportszövetség által adott kedvezmények legfeljebb egy év időtartamra történő megvonása (csökkentése)		
Pénzbüntetés (legfeljebb az eljárás alá vont éves átlagjövedelmének hathavi összege)		Az érintett a másodfokú fegyelmi büntetéssel szemben a határozat kézbesítésétől számított 30 napos jogvesztő határidővel keresettel bírósághoz vagy a Sport Állandó Választottbírószághoz fordulhat
A szövetség versenyein történő részvételtől legfeljebb öt évre való eltiltás	A szövetség versenyrendszerében történő sportszakmai tevékenységtől legfeljebb öt évre való eltiltás	
Az igazolási (nyilvántartási) és az átigazolási szabályok megsértése esetén az ideiglenes vagy végleges átigazolásból legfeljebb két évre történő kizárás		

¹² St 2 15. § (5)–(7) bek.

¹³ Stv. 12. § (2)–(5) bek.

A sportoló a hatályos szabályozás szerint a versenyzéstől (illetve a sportszakember a tevékenységétől) véglegesen kizárólag dopingvétség miatt, ezen belül is csak a legsúlyosabbnak minősülő elkövetési módok esetében tiltható el.

Amatőr sportolóval vagy ingyenes megbízási szerződés alapján tevékenykedő sportszakemberrel szemben pénzbüntetés nem alkalmazható. A fegyelmi büntetések főszabály szerint együttesen nem alkalmazhatók, azonban a pénzbüntetés a sportszövetség által adott kedvezmények megvonása, az átigazolásból való kizárás, valamint a versenyrendszerből való eltávolítás büntetésekkel együtt is kiszabható.¹⁴

A *sportszervezettel* szemben a hatályos sporttörvény alapján tizenötféle büntetés szabható ki, ezek némelyike valamely mássikkal együttesen is. A 2004. évi I. törvény ugyanazokat a büntetéseket ismeri, mint az elődje, azzal a pontosítással, hogy a tartós büntetések időtartamát maximálja. Például a 2000. évi szabályozás szerint a sportszervezetet egyszerűen ki lehetett zárni a szakszö-

vetségből, a 2004-es törvény szerint a kizárás legfeljebb egy évre szólhat. Megjegyzem, hogy a „kizárás” fogalmilag a tagsági jogviszony megszüntetését jelenti, tehát *végleges* döntés, értelmetlenség a kizárás időtartamát megszabni. Ha egy személyt vagy egy szervezetet egy szervezetből kizárnak, akkor tagsági jogviszonyt csak új tagfelvétel útján létesíthet. A „visszafogadás” vagy „visszavétel” jogi kategória nem létezik. Kizárni csak véglegesen lehet, ha a döntés nem végleges hatályú, akkor helyesen „eltávolításról” (esetleg „felfüggesztésről”) lehetne beszélni.

A büntetések skálája az írásbeli figyelmeztetéstől az ötvenmillió forintos pénzbüntetésig terjed.¹⁵ A büntetések legtöbbször a versenyrendszerben való részvételt, illetve az elmarasztalt sportszervezet üzleti lehetőségeit korlátozta (például mérkőzés eredményének megsemmisítése, bajnoki pontok levonása vagy a versenyrendszer alacsonyabb osztályába sorolás). A sportszervezettel szemben kiszabható egyes büntetések a 2004. évi sporttörvény szerint a következők:

Bírósági felülvizsgálat lehetséges	Bírósági felülvizsgálat nem lehetséges
A sportszövetség által adható juttatások csökkentése (megvonása)	Írásbeli figyelmeztetés
A sportrendezvény nézők nélkül, zárt sportlétesítményben történő megtartásának előírása vagy szektor lezárásának elrendelése, mindkettő legfeljebb hat hónapi időtartamra	A rendezői létszám felemelésére kötelezés
A pályaválasztási jog legfeljebb hat hónapra történő megvonása	Sportszövetségi ellenőr fogadására és eljárási költségeinek viselésére kötelezés
Nemzetközi sportrendezvényen történő részvételtől eltávolítás, legfeljebb kétévi időtartamra	A mérkőzés eredményének megsemmisítése, bajnoki pontok levonása
Sportoló igazolásához (átigazolásához) való jog megvonása, legfeljebb kétévi időtartamra	Büntetőpontok megállapítása

¹⁴ Stv. 12. § (5) bek.

¹⁵ Stv. 13. § (3)–(4) bek.

Bíróági felülvizsgálat lehetséges	Bíróági felülvizsgálat nem lehetséges
A versenyrendszer alacsonyabb osztályába sorolás, abban az esetben, ha az adott versenyrendszerben (hivatásos, vegyes, amatőr) van alacsonyabb osztály	A sportszövetségi eljárás költségeinek viselésére kötelezés
Meghatározott számú (legfeljebb öt) versenyből vagy versenyrendszerből (hivatásos, vegyes, amatőr) történő kizárás legfeljebb egy évre	
A sportszövetségből kizárás legfeljebb egy évre	
Legfeljebb ötvenmillió forint pénzbüntetés	

Speciális rendelkezéseket találunk a sportrendezvények biztonságáról szóló 54/2004. (III. 31.) Korm. rendeletben arra az esetre, ha a fegyelmi eljárás a sportrendezvény-szervezővel szemben indult, és megállapítást nyer, hogy a sportrendezvény szervezésével kapcsolatos kötelezettségeit nem teljesítette:

„18. § A sportszövetség a szervezővel szemben a szervezői feladatok elvégzésének elmulasztása miatt – fegyelmi eljárás lefolytatását követően – a következő intézkedéseket alkalmazhatja:

- a) a sportszövetség által adható juttatások csökkentése, megvonása;
- b) a rendezői létszám felemelésére kötelezés;
- c) sportrendezvény nézők nélkül, zárt sportlétesítményben való megtartása vagy szektor lezárásának elrendelése;
- d) pályaválasztási jog legfeljebb 6 hónapra való megvonása;
- e) mérkőzés eredményének megsemmisítése, bajnoki pontok levonása;
- f) büntetőpontok megállapítása;
- g) a versenyrendszerből vagy meghatározott számú versenyből kizárás;
- h) a sportszövetségből kizárás;
- i) pénzbüntetés;
- j) a vendégszurkolók saját rendezőkkel történő kísérése.”

Ugyancsak fegyelmi felelősségre vonással kell számolnia a sportszervezetnek az 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet alapján, ha igénybe veszi a rendőrség szolgáltatását a

sportesemény biztosításához, majd nem rendezi a számlát.

„20. § Ha a szervező az 5. § (2) bekezdése szerinti biztosítás ellenértékét vagy a 9. § (3) bekezdésében meghatározott költségeket 30 napon belül nem téríti meg, azt a rendőrség a sportszövetségtől igényelheti, egyidejűleg a szervezővel szemben fegyelmi eljárást kezdeményez, ha a sportrendezvény szervezője sportszervezet. A sportszövetség a kifizetést a sportszervezet részére adható juttatások terhére – az igénylést követő 30 napon belül – teljesíti.”

Ez meglehetősen furcsa és vitatható szabályozás, hiszen egy tisztán polgári jogi (szerződéses) kötelezettségszegést fegyelmi szankcióval fenyeget.

A sportfegyelmi eljárás

A sporttörvény a sportfegyelmi eljárás alapvető, garanciális elemeit szabályozza. A sportfegyelmi felelősségre, a sportfegyelmi eljárásra és a sportfegyelmi büntetésekre vonatkozó részletes szabályokat a Kormány rendeletben állapítja meg, ez korábban a sportfegyelmi felelősségről szóló 34/2001. (III. 5.) Korm. rendelet volt, jelenleg a 39/2004. (III. 12.) Korm. rendelet van hatályban (a továbbiakban: R.). A sportszövetségnek – a törvény és a R. keretei között – sportfegyelmi szabályzatban kell meghatároznia a sportszö-

vetség sportfegyelmi eljárásának részletes szabályait. A sportszövetségnek egyébként is *kötelező* sportfegyelmi szabállyal rendelkeznie.¹⁶ A továbbiakban a sportfegyelmi eljárás a R. alapján kerül ismertetésre, konkrét jogszabályi hivatkozások nélkül.

Az eljárás megindítása, eljáró szervek

Ahhoz, hogy a sportszövetség egy sportolóval, sportszakemberrel, sportszervezettel szemben fegyelmi eljárást indíthasson és folytathasson le, három konjunktív feltételnek kell teljesülnie: (1) a sportszövetség alapszabályában, illetve más szabályzataiban meghatározott előírások megszegése, (2) a kötelezségszegés vétkessége, és (3) a sportoló, a sportszakember vagy a sportszervezet a sportszövetség tagja, illetve az általa kiírt vagy szervezett versenyen (versenyrendszerben) vesz részt.

A hatályos sporttörvény szerint a sportfegyelmi eljárást első fokon a sportszövetség *sportfegyelmi bizottsága* (vagy a sportszövetség sportfegyelmi szabályzata alapján a sportszövetség területi szervezeti egységének vagy tagozatának sportfegyelmi bizottsága) folytatja le. Mint említettem, a sportszövetségnek a sporttörvény és a sportfegyelmi eljárásról szóló külön jogszabály alapján sportfegyelmi szabályzatban kell meghatároznia a sportszövetség sportfegyelmi eljárásának részletes szabályait. Ebből a két szabályból következően fegyelmi bizottság létrehozása minden sportszövetség számára kötelező, de ettől függetlenül a R. elő is írja a sportfegyelmi bizottság működtetésére irányuló kötelezettséget.

A sportfegyelmi bizottság legalább három tagból áll. A sportszövetség sportfegyelmi szabályzatának eltérő rendelkezése hiányában a sportfegyelmi bizottság az elnökét a tagjai közül maga választja meg, és működési rendjét maga állapítja meg. A R. részletesen szabályozza a sportfegyelmi eljárásban részt vevők – nem csak a fegyelmi bizottság tagjai, hanem például a jegyzőkönyvvezető

– *összeférhetetlenségét*, valamint az összeférhetetlenség megállapításának rendjét is.

A sportfegyelmi eljárást a fegyelmi bizottság elnöke indítja meg. Az alapos gyanúról való tudomásszerzés nyilván történhet úgy, hogy az elnök maga észleli azt, de a gyakorlatban az elnök legtöbbször valakinek a bejelentése nyomán rendel el fegyelmi eljárást. *Nem indítható* sportfegyelmi eljárás, ha a kötelezettségszegésről való tudomásszerzés óta harminc nap (szubjektív határidő), illetve a kötelezettségszegés elkövetése óta egy év eltelt (objektív határidő). Amennyiben a kötelezettségszegést külföldön követik el, a határidőt az eljárás alá vont belföldre történő visszaérkezésétől kell számítani.

Az elnök – az eljárás tárgyának, jogalapjának, a gyanú alapjául szolgáló cselekménynek és az eljárás alá vont meghallgatása, illetve a tárgyalás helyének és idejének megjelölésével, továbbá a bizonyítékként figyelembe vehető iratok másolatának egyidejű megküldésével – az eljárás megindításától számított nyolc napon belül köteles írásban értesíteni az eljárás alá vontat a sportfegyelmi eljárás megindításáról. A jogszabályból az nem derül ki pontosan, hogy mire szolgál ez a határidő, de feltehetően ez a nyolc napos periódus teszi lehetővé az eljárás előkészítését, tekintettel arra, hogy külön „vizsgálati szakasz” – ellentétben például a közalkalmazotti fegyelmi eljárással – a sportfegyelmi eljárásban nincs.¹⁷

3.2. A fegyelmi tárgyalás

A R. szerint a sportfegyelmi *tárgyalást* legkésőbb az eljárás megindításáról szóló értesítés kézhezvételétől számított tizenöt napon belül meg kell tartani. Ha pedig valamilyen „fél” vagy jogi képviselője a tárgyaláson nem jelenik meg, tárgyalást tartani és az ügyet érdemben elbírálni csak akkor lehet, ha az eljárás alá vontat vagy jogi képviselőjét *szabályszerűen értesítették*. Az értesítés pedig akkor tekinthető szabályszerűnek, ha a fentebb említett tartalmi elemeket tartalmazza,

¹⁶ Stv 14. § (3) bek. és 23. § (1) bek. c) pont.

¹⁷ Vö. A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény [Kjt.] 47. §.

valamint az értesítéssel kapcsolatos határidőket a sportfegyelmi bizottság megtartotta, és ezt az eljárás irataiból igazolni is tudja.

Ha az eljárás alá vont vagy jogi képviselője a tárgyalásról szóló értesítés kézhezvétele és a tárgyalás napját megelőző nap közötti időtartamban írásban jelzi a sportfegyelmi bizottság elnökének, hogy a tárgyaláson önhibáján kívüli okból nem tud részt venni, a sportfegyelmi bizottság elnöke új tárgyalást köteles kitűzni. Ha azonban az eljárás alá vont vagy jogi képviselője írásban bejelentette, hogy a tárgyaláson nem kíván részt venni, az eljárás lefolytatható.

A sportfegyelmi eljárásban a *vádfunkció nem különül el* az ítélezési funkciótól: a tárgyalás megnyitását követően a bizottság elnöke ismerteti az eljárás alá vont sportolóval, sportszakemberrel, illetve sportszervezet képviselőjével az eljárás megindításához vezető tényállást, a kötelezettségszegés elkövetésével kapcsolatos megállapításokat és azok bizonyítékait. Az eljárás alá vont vagy képviselője az ügy iratait megtekintheti, az elhangzottakra észrevételt tehet, és további bizonyítást javasolhat. A tárgyaláson a tényállás tisztázása érdekében *bizonyítást* kell lefolytatni, amely során a sportfegyelmi bizottság tanút, szakértőt hallgathat meg, valamint tárgyi bizonyítékként iratokat, fényképeket, hang- és filmfelvételt szerezhethet be, továbbá szemlét tarthat. A tárgyaláson az eljárás alá vontat meghatalmazás alapján jogi képviselő képviselheti. A tárgyalást jegyzőkönyvezni kell.

Ha az eljárás alá vont meghallgatására tartós akadályoztatása miatt az eljárás időtartama alatt – tehát az eljárás megindításától számított legfeljebb harminc napon belül – nem kerülhet sor, az eljárás megindításához vezető tényállást, a kötelezettségszegés elkövetésével kapcsolatos megállapításokat és azok bizonyítékait vele írásban kell közölni, és fel kell szólítani, hogy védekezését a kézhezvételtől számított nyolcnapos határidőn belül terjessze elő.

A sportfegyelmi bizottság elnökének javaslatára a sportfegyelmi bizottság az eljárás

rást *felfüggesztheti*: (a) legfeljebb az akadály megszűnéséig, ha az eljárás alá vont önhibáján kívül védekezését nem tudja előterjeszteni, illetve (b) legfeljebb a büntető- vagy szabálysértési eljárás jogerős befejezéséig, ha a kötelezettségszegés miatt büntető- vagy szabálysértési eljárás indult, feltéve, hogy a jogerős határozat nélkül a tényállás nem tisztázható. A felfüggesztés időtartama az eljárás elintézési határidejébe nem számít be.

Az eljárás befejezése, határozatok

Meg kell szüntetni a sportfegyelmi eljárást, ha annak tartama alatt az eljárás alá vont személy munkaviszonya, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonya, amatőr sportolói sportszerződése, sportegyesületi tagsága vagy tanulói jogviszonya megszűnik, illetve ha maga az eljárás alá vont sportszervezet megszűnik.

Az eljárás gyors lefolytatását garantálja, hogy az elsőfokú eljárást főszabály szerint a megindításától számított legfeljebb *harminc napon belül* határozathozatallal be kell fejezni. Az ügy bonyolultsága esetén a sportfegyelmi bizottság elnöke az eljárást egy alkalommal tizenöt nappal meghosszabbíthatja. Ha az ügy a tárgyaláson nem volt tisztázható, a tárgyalást követő nyolc napon belül újabb tárgyalást kell tartani. A R. alapján akár az újabb tárgyalást követően is lehet újabb tárgyalást tartani. Azonban még a különlegesen bonyolult ügyeket, amelyekben adott esetben több tárgyalást is kell tartani, az eljárás megindításától számított összesen legfeljebb *negyvenöt napon belül* be kell fejezni.

A sportfegyelmi bizottság háromféle határozatot hozhat: (a) a kötelezettségszegést megállapítja és büntetést szab ki; (b) megállapítja, hogy az eljárás alá vont a kötelezettségszegést nem követte el;¹⁸ vagy (c) az eljárást megszünteti.

A sportfegyelmi bizottság a sportszervezetre „írásbeli figyelmeztetés” nevű sportfegyelmi büntetést *tárgyalás tartása nélkül* is

¹⁸ A jogszabály kifejezetten nem így hívja, de tartalmilag ez a *felmentés*.

kiszabhat, ha a tényállás megítélése egyszerű és a kötelezettségzegést az eljárás alá vont elismeri.

A sportfegyelmi bizottság elnöke az eljárás befejezésétől számított nyolc napon belül köteles a sportfegyelmi bizottság *határozatát írásba foglalni*, és az eljárás alá vonttal *kézbesítés útján* közölni. A sportfegyelmi határozatnak tartalmaznia kell: (a) az eljáró sportfegyelmi bizottság megnevezését, a bizottság elnökének és tagjainak, valamint az eljárás alá vont azonosítására szolgáló adatokat, az ügy iktatószámának és tárgyának megjelölését; (b) a rendelkező részben az érdemi döntést, a kiszabott büntetés fajtáját, mértékét, időtartamát, a sportfegyelmi határozattal szembeni jogorvoslat lehetőségéről szóló tájékoztatást, az eljárással kapcsolatban felmerült költségek viseléséről való döntést; (c) az indokolásban az eljárás alapjául szolgáló köteletségzegés leírását, a bizonyítási eljárás eredményeképpen a sportfegyelmi bizottság által elfogadott vagy mellőzött bizonyítékokat, a határozat alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezéseket, a sportszövetség sportfegyelmi szabályzata vonatkozó rendelkezéseinek megjelölését; (d) a határozat meghozatalának helyét és időpontját, valamint a határozat kiadmányozójának nevét.

Jogorvoslat az első fokú határozattal szemben, a határozat végrehajtása

Az első fokon hozott (nem jogerős) határozat főszabály szerint *nem hajtható végre*. A sportszövetség versenyein történő részvételtől és a sportszakmai tevékenységtől való eltiltás fegyelmi büntetést azonban az elsőfokú fegyelmi bizottság a másodfokú határozat meghozataláig azonnal végrehajthatóvá nyilváníthatja. Az elsőfokú sportfegyelmi határozat ellen – bármely büntetést szabták ki – az eljárás alá vont, illetve az, akinek jogát vagy jogos érdekét a határozat érinti, a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül *jogorvoslati kérelmet* terjeszthet elő. A jogorvoslati kérelmet az elsőfokú határozatot

hozó sportfegyelmi bizottság elnökénél kell benyújtani, aki azt tizenöt napon belül az eljárás során keletkezett iratokkal együtt továbbítja a sportszövetség *fellebbviteli szerve* vezetőjének.

A másodfokú eljárást a sportszövetség sportfegyelmi szabályzatában meghatározott fellebbviteli szerv (elnökség vagy fellebbviteli bizottság) folytatja le. Fellebbviteli bizottságot tehát nem kötelező alakítani. A sportszövetség fellebbviteli szervének szervezetére, eljárására, a határidők számítására az elsőfokú eljárásra előírt rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni azzal, hogy a határidőket az ügyiratoknak a sportszövetség fellebbviteli szervének vezetőjéhez érkezésétől kell számítani.

A másodfokú eljárás során a sportszövetség fellebbviteli szerve (a) az elsőfokú határozatot megsemmisíti, és az első fokon eljáró sportfegyelmi bizottságot új eljárásra utasítja, vagy (b) az elsőfokú határozatot megváltoztatja, vagy (c) helybenhagyja. A másodfokon hozott határozat a kézbesítésével végrehajtható.¹⁹ A kiszabott súlyosabb másodfokú fegyelmi büntetéssel szemben a határozat kézbesítésétől számított harminc napos jogvesztő határidővel az érintett keresettel bírósághoz vagy a Sport Állandó Választottbíróshoz fordulhat.

A sportfegyelmi eljárás lefolytatásával összefüggő *költségeket* – a következők kivételével – az eljáró szerv viseli. Ha az eljárás alá vont sportfegyelmi felelősségét jogerősen megállapították, az eljárás alá vont köteles megtéríteni az általa indítványozott eljárási cselekmények, illetve a részéről igénybe vett jogi képviselő költségeit. A két rendelkezés együttes értelmezéséből az következik, hogy ha az eljárás alá vont személyt felmentik vagy az eljárást megszüntetik, akkor az eljárás alá vont jogi képviselével felmerült költségeket is az eljáró szerv (tehát végső soron a sportszövetség) viseli.

¹⁹ Azt, hogy a másodfokú határozat *jogerős* lenne, sem a Stv., sem a R. nem mondja ki konkrétan.

A rendelet tartalmaz továbbá egy rendelkezést a „visszaesők” vonatkozásában: „Ha az eljárás alá vont (helyesen: az elmarasztalt) a sportfegyelmi büntetés hatálya alatt újabb sportfegyelmi eljárás megindítására alapul szolgáló kötelezettségzegést követ el, ugyanaz a sportfegyelmi büntetés ismételtlen kiszabható”.

4. A jogi szabályozás értékelése

4.1. A sportfegyelmi jogkör gyakorlásának forrása

Logikai és kronológiai szempontból egyaránt az az első tisztázandó kérdés, hogy egyáltalán mi a fegyelmi jogkör gyakorlásának jogi alapja. Praktikusán: (a) ki, (b) milyen jogi felhatalmazás alapján, (c) kivel szemben gyakorolhatja a fegyelmi jogkört? E tekintetben a jogi helyzet nem teljesen egyértelmű.

(a) A sport önkormányzati elven szerveződő igazgatási entitásainak, a sportszövetségeknek köz-igazgatási jelleget kölcsönöz, hogy általános, az adott sportágban mindenkire – tehát a szövetséggel közvetlen tagsági jogviszonyban nem álló sportolókra, sportszakemberekre – nézve kötelező szabályokat alkothatnak, és a jog által biztosított eszközök is vannak e szabályok betartására. Erre utaltam a bevezetőben, amikor úgy fogalmaztam, hogy a sportszövetség legmarkánsabb jogosítványa a fegyelmi jogkör.

A sportfegyelmi felelősség gyökereit – látszólag furcsa módon – az *egyesületi jogban* kell keresni. Az egyesület (egylet, társadalmi szervezet) az alapítók önkéntes elhatározása alapján jön létre. Az alapítók, majd az egyesületbe később belépő tagok a belépési nyilatkozat aláírásával *alávetik magukat* az egyesület alapszabályában és más szabályzataiban írtaknak. Arra az esetre, ha a későbbiekben a társadalmi szervezet tagjai mégsem tartják be maradéktalanul az említett szabályokat, a szervezetnek valamilyen „védekezési mechanizmussal” kell rendelkeznie. A közösség közös érté-

kei elleni legsúlyosabb támadások jogkövetkezménye a kizárás. A társadalmi szervezetbe belépő tag az alapszabályban megfogalmazott *kizárási szabályoknak* is aláveti magát, azaz tudomásul veszi, hogy ha a magatartása ellentétes az adott társadalmi szervezet normáival, akkor a közösség egyoldalúan megszüntetheti tagsági jogviszonyát.

Az itt kifejtettek a sportegyesületre maradéktalanul vonatkoztathatók, de a sportszövetségre már nem. Míg a sportegyesületbe nem kötelező belépni (pontosabban: van a sportolónak választási lehetősége, hogy *mellyik* sportszervezetbe lép be), a sportszövetségi tagság annyiban kényszerrel jelent, hogy az adott sportág versenyrendszerében részt venni kívánó sportszervezetek csak a szakszövetségi tagság alapján működtethetnek klubot, csapatot. A sportolók pedig kizárólag sportegyesülettel fennálló tagsági jogviszony alapján, sportiskolával fennálló tanulói jogviszony vagy amatőr sportoló szerződés alapján, vagy sportvállalkozás munkavállalójaként, a szövetség által kiadott versenyengedély birtokában versenyezhetnek.

A kizárás jogintézménye a sportolók viszonylatában önmagában egyébként sem tökéletes, hiszen nem alkalmas a különböző szabályszegések differenciált (tettarányos) megítélésére. Ez pedig a sportszervezetek fejlődésének időszakában azért lehetett probléma, mert nemcsak a versenyzőknek volt szükségük a klubokra, hanem a sportszervezeteknek is szükségük volt (és van) a jó képességű versenyzőkre. Tehát a kluboknak elsősorban nem ahhoz fűződött érdekük, hogy megváljanak a renitens sportolóktól, hanem inkább ahhoz, hogy valamilyen „fenyegetéssel” *visszatartsák* őket – valamint a többi sportolót – a szabályszegő magatartástól. Erre a célra kiválóan alkalmasnak bizonyult a büntetőjogias felelősségi alakzat.

Ami pedig a demokratikus jogállamiság eszméjét mint „környezeti adottságot” illeti, a társadalmi szervezetből, illetve szövetségből való kizárás egyúttal az adott sportágban való vállalkozástól, sportolástól való

végleges megfosztást is eredményezhetné, amely alkotmányos szempontból is elfogadhatatlan. A probléma intézményes megoldása a sportfegyelmi felelősség, amely úgy ad módot a sportág szabályait megszegő személyek és szervezetek felelősségre vonására és megbüntetésére, hogy egyensúlyt teremtsen a sportszövetség, a sportszervezet és a sportoló, illetve sportszakember érdekei között.

Az így kialakult és elterjedt fegyelmi jogintézmény kapott *munkajogias jogi háttérrel*, amikor a 2000. évi sporttörvény kifejezetten lehetővé tette, hogy a sportegyesületek és sportvállalkozások – a munkajogi fegyelmi felelősségre vonás analógiájára – fegyelmi jogkört gyakoroljanak tagjaik, munkavállalók fölött.²⁰

Ezen a 2004-ben elfogadott Stv. változtatott, kimondta, hogy a sportoló, a sportszakember, illetve a sportszervezet tekintetében a sportszövetség folytathat le fegyelmi eljárást, és alkalmazhat fegyelmi szankciót. Van azonban olyan szakmai nézet, amely szerint a sportegyesületek – e törvényi változástól függetlenül – a fentebb ismertetett történeti előzmények szellemében az Et. alapján egyébként is alkothatnak fegyelmi szabályokat, és az egyesületi tagsági jogviszony (a belépéskor tett alávetési nyilatkozat) alapján felelősségre vonhatják tagjait.²¹ Megjegyzendő, hogy a német irodalomban is ennek megfelelő érveléssel találkozunk: a felelősségre vonás forrása az „egyesületi hatalom” (*Vereinsmacht*).²²

Alláspontom szerint a jogállamiság eszméjével az az értelmezés áll összhangban,

hogy a fegyelmi jogkört a szakszövetségekre telepítő Stv.-beli rendelkezés az Et. szabályozásával nem párhuzamos, hanem az Et.-hez képest speciális szabály, amely tehát – a rendszertani értelmezés szabályai szerint – kizárja a sportegyesületek fegyelmi jogkörét.²³ Ezen értelmezés mellett felhozható érv továbbá, hogy ha a jogi szabályozás a sportegyesületek számára megengedné a tagjaikkal szembeni fegyelmi felelősségre vonást, azzal terhesebb lenne az egyesületi keretek között sportoló jogi helyzete a sportvállalkozás munkavállalójának jogi helyzetéhez képest. Előállna ugyanis az a helyzet, hogy – a szövetségi fegyelmi jogkör mellett – a sportszervezetek egyik típusában, ti. a sportegyesületben lenne helye fegyelmi felelősségre vonásnak, míg a másikban, ti. a sportvállalkozások esetében nem, mert ezt az Mt. kizárja.

(b) Ezzel elérkeztünk a téma – véleményem szerint – legérdekesebb és elméleti szempontból legkényesebb pontjához, nevezetesen a sportági szakszövetséget megillető fegyelmi normaalkotás, és szankcióalkalmazás *közhatalmi jellegének* problémájához. Ezen belül a *felhatalmazás* és a *kikényszeríthetőség* jogi háttérét kell közelebbről szemügyre vennünk.

Ami a fegyelmi jogkör jogi eredetét illeti, a fentebb írtak szerint képviselhető olyan álláspont, hogy a sportági szakszövetség, mint sajátos társadalmi szervezet, az egyesületi jogból levezethetően mindig is rendelkezett a tagjai fölött „büntető hatalommal”, amelyet az állam a tételes jogi szabályozás kiadásával „csak” *elismert*, illetve *megerősített*. Ugyanakkor lehet érvelni úgy is, hogy a büntetés kiszabása az állam monopóliuma, amelyet az általa büntetés kiszabására felhatalmazott szervek útján gyakorol, tehát amikor az állam törvénybe és kormányrendeletbe foglalja a fegyelmi jogkör gyakorlásának

²⁰ Mintegy nyolc évvel az után, hogy a munkajogi fegyelmi felelősségre vonás lehetősége megszűnt.

²¹ KOSZORU István: *Igen is, nem is*. On-line közlés a Sportegyesületek Országos Szövetsége honlapján, 2008. november 18., <http://www.sosz.hu/jogsegely/igen-is-nem-is-11>, vagy: <http://www.sosz.hu/jogsegely/igen-is-nem-is-11?pdf>.

²² VIEWEG Klaus: *Faszination Sportrecht* III. 2. d) *A sportjog bővületében*, A „Zur Einführung – Sport und Recht” („Bevezetésül – sport és jog”), *JuS*, 1983. 825. p. c. cikknek az aktualizált és jelentősen kibővített változata (a feldolgozás állapota: 2010. 09. 01). Rippel-Szabó Péter fordítása, online kiadás: <http://www.irut.de>.

²³ A félreértések „halmazatával” találkozhatunk például abban az – egyébként a Stv. alapján elfogadott – egyesületi fegyelmi szabályzatban, amely szerint az egyesület fegyelmi bizottsága az eljárás alá vont sportolót akár az adott sportág folytatásától is (1) eltilthatja.

feltételeit, akkor ezzel az aktussal *ruházza át* a büntetés jogát – pontosan meghatározott körben – a szakszövetségre.

A sportfegyelmi szankció tartalma szerint *büntetés*. Amennyiben a sportfegyelmi jogkör gyakorlását – ugyancsak tartalmi megközelítés alapján – *igazságszolgáltatásnak* tekintjük, akkor a közhatalom átruházásával kapcsolatban a jogbiztonság alkotmányos követelményének és a bírósághoz fordulás jogának érvényesülését kell megvizsgálnunk. Ezek tükrében a sportfegyelmi felelősség szabályozása kielégítő, a következő szempontok alapján.²⁴

(1) Az államnak *„széles körű mérlegelési joga van mind annak meghatározása során, hogy mely feladatokat tekinti közfeladatnak, mind a hatáskör-telepítés tekintetében”*.

(2) A szakszövetségek *„a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket”* – adott esetben ezen keretek között alkotnak fegyelmi szabályokat, és alkalmazzák ezeket.

(3) Az Alkotmány kimondja, hogy *„a bíróságok gyakorolják az igazságszolgáltatást. Nem szabja azonban meg, hogy mely esetekben kell feltétlenül bíróságnak eljárnia. Nem írja elő azt, hogy a bíróság hatáskörébe tartozna minden jogvita eldöntése, sem azt, hogy csak jogviták eldöntése tartozhatna a hatáskörébe. A bíróság számos olyan ügyben eljár, amelyekben nem ellenérdekű felek állnak egymással szemben. Ugyancsak számos olyan eljárás tartozik közigazgatási szervek hatáskörébe, amelyekben ellenérdekelt ügyfelek vesznek részt, illetve amelyek egyéb okból quasi-judiciális jellegűek (birtokvita, szabálysértések, egyes gyámhatósági eljárások)”*.

(4) A fegyelmi határozatok bíróság (választottbíróság) előtti megtámadhatóságának lehetősége révén biztosított a bírósághoz fordulás joga is. E körben említendő to-

vábbá, hogy a fegyelmi eljárás lefolytatása nem zárja ki azonos tényállás alapján büntető- vagy polgári eljárás lefolytatását sem.

Ennek az okfejtésnek gyakorlati szempontból nincs is különösebb jelentősége, annyi mindenképp leszögezhető, hogy az állam *feljogosítja* a szakszövetségeket a fegyelmi normák megalkotására és ezek alkalmazására.

Ami ebben elgondolkodtató, hogy a büntetés jogát az állam nevében tipikusan klasszikus államhatalmi intézmények, bizonyos körben köztestületek gyakorolják, nem pedig magánszervezetek. A szakszövetség viszont magánjogi jogalany.²⁵ Értelemszerűen a fegyelmi határozatok végrehajtásához a szakszövetség kényszerrel, erőszakot legálisan nem alkalmazhat, államhatalmi szerv közreműködését nem veheti igénybe. De erre szüksége sincs, mert a versenyszervezési és a versenyszabályok kialakításának szintén kizárólagos joga révén *állami kényszer igénybevétele nélkül is* el tudja érni a fegyelmi úton elmarasztalt sportoló, sportszakember, illetve sportszervezet lehetőségeinek korlátozását, adott esetben a „teljes ellehetetlenítést”.

Az, hogy az adott sportágban a szakszövetségnek szabályozási monopóliuma van, továbbá fegyelmi jogköre mindenkire kiterjed, valamint, hogy a fegyelmi döntéseknek a versenyrendszerben való szereplés korlátozásával érvényt is tud szerezni, a szakszövetségnek *köztestületi karaktert* kölcsönöz. Formális jogi értelemben ugyan a szakszövetség nem gyakorol közhatalmat, de az érintettek (sportolók, sportszakemberek, sportszervezetek) életébe történő beavatkozás gyakorlatilag ugyanolyan mélységű és

²⁵ A szakszövetségek a rendszerváltozáskor vagy társadalmi szervezetként vagy az 1989. évi 9. tvr. alapján, sajátos „kvázi kamaraként” működtek. Az 1996-os sporttörvény lehetővé tette a szakszövetségek számára, hogy köztestületekké alakuljanak, többségük élt is ezzel a lehetőséggel. 2000-ben megszűnt a szakszövetségek köztestületi jogállása, a sportági szakszövetség a Ptk-ban mint önálló jogi személy típus nyert szabályozást. A sportszakma lobbistái azóta is rendre napirendre veszik a sportkamara (sportkamarák) alakításának kérdését.

²⁴ Vö. 71/2002. (XII. 17.) AB-határozat, 45/2009. (IV. 10.) AB-határozat.

erejű, mintha a szakszövetség közhatalom birtokában lépne fel.

(c) Végül külön vizsgálható, hogy voltaképpen ki vonható felelősségre sportfegyelmi eljárás keretében. A triviálisnak tűnő választ egyfelől a sportszakember fogalmának a képlékenysége teszi bizonytalanná. Azt ugyanis a konkrét esetben viszonylag könnyű megállapítani, hogy ki minősül sportolónak, az viszont korántsem egyértelmű, hogy ki tekinthető sportszakembernek. Ezt a problémát itt csak a teljesség kedvéért említem, azonban ez nem a sportfegyelmi szabályozás, hanem a sporttörvény személyi hatályával kapcsolatos szabályozás kérdéskörébe tartozik.

Másfelől itt kell megemlíteni, hogy a sportszervezet fegyelmi felelőssége vétkességi kritérium nélkül is legalábbis „érdekes” jogintézmény, a vétkesség tényállási elemként történő meghatározása azonban jogi abszurditás. A Stv. szerint: „13. § (1) *Sportfegyelmi eljárást lehet lefolytatni a sportszervezettel szemben, ha a szövetség alapszabályában, illetve más szabályzataiban meghatározott előírásokat vétkesen megszegi. (2) A szövetség a sportfegyelmi eljárást tagjaival, illetve az általa kiírt vagy szervezett versenyen (versenyrendszerben) részt vevő sportszervezettel szemben folytathatja le.*”

Fogalmi képtelenség, hogy a sportszervezet (egy jogi személy) bármilyen szabályt vétkesen megsértse. A vétkesség *pszichikai viszony* a magatartás (cselekedet vagy mulasztás) és a bekövetkezett eredmény között (szándékosság, gondatlanság). A szabályok megsértését a sportszervezet testületi szerveinek tagjai vagy tisztségviselői követhetik el, és nyilvánvalóan ők állhatnak valamilyen pszichikai viszonyban a bekövetkezett eredménnyel. Arról nem is beszélve, hogy egy sportszervezet nemcsak (sőt, nem elsősorban) az érdekében tevékenykedő sportszakemberek magatartása miatt, hanem tőle jogilag független, harmadik személyeknek (tipikusan a szurkolóknak) a magatartása miatt válhat sportfegyelmi eljárás alanyává.

Van olyan álláspont, miszerint a jogi személyek büntetőjogi felelősségre vonásának min-

tására elfogadható a sportszervezetek fegyelmi felelősségre vonása is.²⁶ Ezzel egyet is lehetne érteni, ha a jogalkotó a jogi személyekkel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedések analógiájával alakította volna ki a sportszervezetekkel szemben alkalmazható fegyelmi intézkedések szabályozását. A dilemmát feloldó, helyes elvi megoldás nem „a jogi személy büntetőjogi felelőssége”, hiszen ilyen jogi megoldás nincs, hanem a „jogi személyekkel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedések” néven ismert jogi konstrukció.²⁷ Itt azonban valójában nem a jogi személy bűnössége (vétkessége) kerül megállapításra (hiszen ez objektíve lehetetlenség), hanem a jogi személy képviselőjében eljáró személy vétkességére tekintettel joghátrányt nemcsak a konkrét személlyel szemben, hanem a szervezettel szemben is érvényesítenek.

Megjegyzem, hogy ezt a problémát elvi szempontból helyesen kezelte 1964-ben (!) a Magyar Testnevelési és Sportszövetség Országos Tanácsának 6/1964. (MTS. É. 6.) Mts. Tan. számú határozatával kiadott fegyelmi szabályzata, ami a sportolókkal szemben írta elő a fegyelmi *büntetések* lehetőségét, míg a sportegyesülettel szemben – fegyelmi eljárás keretében – *egyéb intézkedéseket* (pl. bajnokságból, versenyből való kizárás, bajnoki pontok levonása, pályaválasztói jog megvonása, költségviselésre kötelezés, átigazolási jog megvonása stb.) lehetett alkalmazni.²⁸

A sportfegyelmi vétség fogalma

A rendszerváltozás utáni sportjogszabályok egyike sem ad tételes fogalom meghatározást a sportfegyelmi vétségre, és egyik jogszabály sem állapítja meg magukat a sportfegyelmi tényállásokat taxatív módon.

Az első sporttörvény egyáltalán nem szólt a sportfegyelmi vétségekről. A Kor-

²⁶ SÁRKÖZY Tamás: *Sportjog - A 2004-es sporttörvény magyarázata*, HVG Orac, Budapest, 2004. 146. p.

²⁷ Lásd a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvényt.

²⁸ Lásd dr. ARATÓ József–dr. LINDNER Gyula: *Fegyelmi szabályok a testnevelési és sportmozgásban*: 97. p. Második kiadás, Sport, Budapest, 1966.

mánynak a rendeleti szintű jogszabályalkotásra adott felhatalmazás elég tág, az annak alapján elfogadott jogszabály adott esetben tényállások meghatározására is kiterjedhetett – volna. Azonban, mint erről már szóltam, ez a kormányrendelet nem került kiadásra.

A második sporttörvény a sportfegyelmi vétség fogalmát tételesen nem határozta meg, hanem – a már többször említett MKM-rendelet megoldását átveve – kerettényállást alkalmazott. A St 2 szerint a sportoló akkor követ el fegyelmi vétséget, ha (a) a sportági nemzetközi szakszövetség vagy a szakszövetség játék-, verseny-, igazolási, átigazolási, illetve egyéb szabályzataiban foglalt kötelezettségeket, (b) a hivatásos sportoló a sporttevékenységgel összefüggő munkaviszonyból, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyból származó kötelezettségeket, (c) az amatőr sportoló a tagsági vagy szerződéses jogviszonyból a sporttevékenységre vonatkozó kötelezettségeket vétkesen megszegte. A sportszakemberrel szemben pedig akkor lehetett sportfegyelmi eljárást lefolytatni, ha (a) a sportági nemzetközi szakszövetség vagy a szakszövetség szabályzataiban foglalt, illetve (b) a munkaviszonyból vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyból származó kötelezettségeit vétkesen megszegte.²⁹ Amint korábban említettem, a sportszervezeteknek eredetileg akkor kellett fegyelmi felelősségre vonással számolniuk, ha a versenyszabályzatot, illetve a versenyzéssel kapcsolatos szabályzatokban írtakat megsértették, de a 2001-es módosítás után a sportszervezet fegyelmi felelősségét is bármely szövetségi szabályzat megsértése megalapozhatta.³⁰

A 2004-es sporttörvény ezt a megoldást átvette, azzal, hogy (1) a sportolók és a sportszakemberek által elkövethető fegyelmi vétségek körét annyiban szűkítette, hogy a hivatásos és az amatőr sportszerződésben foglaltak megszegése a kerettényállásnak

immár nem része, és (2) a sportszervezetek fegyelmi felelősségét is vétkességhez köti.

Végeredményképpen a sportfegyelmi vétség fogalmának alakulását úgy lehet összegezni, hogy a sportolóknak, a sportszakembereknek és a sportszervezeteknek a sportszövetség szabályzataiban meghatározott kötelezettségeik vétkes megszegése esetére fegyelmi felelősségre vonással és büntetéssel kell számolniuk. Sem a törvény, sem a kormányrendelet nem kötelezi a szakszövetséget arra, hogy fegyelmi tényállásokat határozzon meg, igaz, ennek akadálya sincs. A törvény csak annyit mond, hogy a sportszövetség fegyelmi jogkört gyakorol, illetve, hogy köteles fegyelmi szabályzatot alkotni. A kormányrendelet pedig kifejezetten a sportfegyelmi eljárás szabályait rendezi.

Sportfegyelmi vétség tehát az a magatartás vagy mulasztás, (1) amit a szakszövetségi szabályozás ekként kifejezetten nevesít, és/vagy (2) amit a konkrét esetben a fegyelmi jogkör gyakorlója – a szövetségi szabályzatokban írtakra tekintettel – annak minősít.

Ehhez hasonló a közalkalmazotti fegyelmi felelősség jogi szabályozása is, azzal a nem elhanyagolható különbséggel, hogy a Kjt. a közalkalmazotti jogviszonyból eredő *lényeges* – és természetesen vétkes – kötelességszegés esetén teszi lehetővé a fegyelmi felelősségre vonást, míg a sportfegyelmi felelősséget a szövetség *bármely* szabályának – vétkes – megsértése megalapozza.³¹ A sportjogi szabályozás megoldása a legszorosabb rokonságot a köztisztviselői tagok fegyelmi felelősségével mutatja.³²

³¹ Vö. Kjt. „45. § (1) *Fegyelmi vétséget követ el a közalkalmazott, ha a közalkalmazotti jogviszonyból eredő lényeges kötelezettségét vétkesen megszegi.*]]

³² Vö. Az ügyvédekéről szóló 1998. évi XI. törvény: „37. § *Fegyelmi vétséget követ el az az ügyvéd,*
a) *aki az ügyvédi tevékenység gyakorlásából eredő, jogszabályban, illetve az etikai szabályzatban meghatározott kötelességét vétkesen megszegi, vagy*
b) *akinek az ügyvédi tevékenységen kívüli vétkes magatartása az ügyvédi kar tekintélyét csorbítja.*”

Lásd erről bővebben: FAZEKAS Marianna: *A köztisztviselők szabályozásának egyes kérdései*, Rejtjel, 2008, 45–65. p.

²⁹ St 2. 15. § (1)–(2) bek.

³⁰ St 2. 17. § (1)–(2) bek.

A sportfegyelmi eljárás jogi szabályozásával kapcsolatos kérdések

Az eljárás megindításával kapcsolatban a sportfegyelmi felelősségről szóló 39/2004. (III. 12.) Korm. rendeletben [R.] található egy – fogalmilag csak magánszemély „elkövetők” esetében alkalmazható – meglehetősen furcsa szabály:

„R. 4. § (6) *Ha a sportfegyelmi eljárás alá vont személy kiskorú, az eljárás megindításáról törvényes képviselőjét kell értesíteni, aki köteles részt venni a sportfegyelmi eljárásban. Amennyiben a törvényes képviselő ennek nem tesz eleget, a kiskorú képviselőt az ágazatban működő munkavállalói, illetve szakmai érdek-képviselői szerv köteles ellátni.*”

Egyrészt, miként a nagykorú sportoló, ugyanúgy a kiskorú sportoló törvényes képviselője sem kötelezhető arra, hogy részt vegyen a fegyelmi eljárásban, ha nem akar. Másrészt problematikus az idézett paragrafus második mondata, amely tartalmilag talán a büntető eljárási jogból ismert „kötelező védelem” intézményének feleltethető meg. Kérdéses azonban, hogy mit tekintünk adott esetben „az ágazat”-nak, illetve mely szerv lenne az ágazatban működő „munkavállalói, illetve szakmai érdek-képviselői szerv”. Ha a munkavállalói érdek-képviselői szerv fogalma alatt valamiféle szakszervezeti tömörülést értünk, akkor a szabálynak azért nincs jogi tartalma, mert a kiskorúak a legritkább esetben köthetnek munkaszerződést, tehát nem lehetnek tagjai egy ilyen szakszervezeti tömörülésnek. (Vö. Mt. 72. § [1] bek.) Ha a szakmai érdek-képviselői szerv fogalma magát a szakszövetséget takarja, akkor viszont nyilvánvalóan nem maga a szakszövetség látja el a kiskorú kötelező képviselőt, lehetséges helyes szabályozás például, ha a szakszövetség gondoskodik képviselőről. (Vö. Stv. 19. § [1] bek.)

Ugyanezzel a furcsasággal találkozunk az eljárás alá vont – immár nem csak a fiatalok – személyek képviselőt szabályozó rendelkezések körében:

„R. 6. § (4) *Az eljárás alá vont kérelmére az eljárás során az ágazatban működő munka-*

vállalói, illetve szakmai érdek-képviselői szerv részvételét, illetve képviselői jogának gyakorlását lehetővé kell tenni.”

Az ágazatban működő munkavállalói, illetve szakmai érdek-képviselői szerv „részvételi joga”, illetve „képviselői joga” ilyen kiemelése nem teljesen érthető, hiszen az eljárásnak e szervek a saját jogukon nyilvánvalóan nem alanyai. Amennyiben pedig az a cél, hogy az eljárás alá vont sportoló ne csak ügyvédet bízhatson meg a képviselővel, akkor a képviselőként meghatalmazható személyek körében kellene nevesíteni a munkavállalói, illetve szakmai érdek-képviselői szerv részéről a sportoló képviselőtében eljáró szakembert, vagy „segítőt”.

Tartalmilag és technikailag is szerencsétlenül sikerült az a garanciális(nak szánt) szabály, miszerint „a tárgyalást úgy kell kitűzni, hogy arról a felek az értesítést a tárgyalás előtt legalább három munkanappal korábban megkapják” (R. 4. § [5] bek.). Egyrészt – de ez inkább csak „esztétikai” észrevétel – a fegyelmi eljárásban nincsenek „felek”, az eljárás szereplői a bizottság és az eljárás alá vont személy (vagy sportszervezet). A másik, valódi gyakorlati probléma, hogy még a szabályszerűen kiküldött értesítés esetében sem tudhatja előre a fegyelmi bizottság elnöke, hogy a címzett az értesítést mikor fogja átvenni, átveszi-e egyáltalán. Erre részben megoldást jelenthet, ha a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó szabályok alapján a fegyelmi tárgyalás időpontját úgy állapítják meg, hogy az ne legyen korábbi, mint – legrosszabb esetben – a kézbesítés vélelmezett időpontja utáni harmadik munkanap.

A furcsaságok sorában a következő elem az a szabály, amely az eljárás megszüntetésének egyik jövőbeli feltételét határozza meg:

„R. 8. § *Meg kell szüntetni a sportfegyelmi eljárást, ha*

a) annak tartama alatt az eljárás alá vont személy munkaviszonya, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonya, amatőr sportolói sportszerződése, sportegyesületi tagsága vagy tanulói jogviszonya (a továbbiakban együtt: jogviszony) megszűnik, és a megszűnéstől számított öt éven belül abban a sport-

ágban, amelyben a kötelezettségességét elkövetve, új jogviszonyt nem létesít;”

Addig világos a szabály, hogy ha az eljárás alá vont személy sportolói jogviszonya a sportfegyelmi eljárás időtartama alatt megszűnik, vele szemben a sportfegyelmi eljárást meg kell szüntetni. Azonban ezzel az objektív körülménnyel együtt kell vizsgálni azt a másik (konjunktív) feltételt, hogy a jogviszony megszűnésétől számított öt éven belül a sportoló létesít-e jogviszonyt ugyanabban a sportágban más sportszervezettel. Ezt azonban ekkor nem lehet előre látni. Logikailag az ellentmondás azzal lenne feloldható, ha a sportoló nyilatkozatban „vállalná”, hogy az adott sportágban öt éven belül nem fog jogviszonyt létesíteni, ez azonban elég bizarr megoldásnak tűnik. Tovább gondolva a dolgot, kérdés, hogy vajon mi lehetne a jogkövetkezménye annak, ha például a fegyelmi eljárás megszüntetését követően négy évvel a sportoló mégis létesítene sportolói jogviszonyt egy, az adott sportágban működő sportszervezettel. Ez esetben a korábban – a sportolói jogviszony megszüntetésére tekintettel – megszüntetett sportfegyelmi ügy „feléledésére” nyilvánvalóan nem kerülhetne sor, hiszen az eljárás nem felfüggesztésre, hanem megszüntetésre került. Esetleg a büntetés végrehajtásának felfüggesztése jelenthetne elvileg helyes megoldást.

Az eddig „furcsaságok”-nak aposztrófált elemeket némileg magyarázza az a rendelkezés, amely a fegyelmi határozat ellen jogorvoslati jogot biztosít annak, „*akinek jogát vagy jogos érdekét a határozat érinti*”:

„R. 11. § (1) Az első fokú sportfegyelmi határozat ellen az eljárás alá vont, illetve az, akinek jogát vagy jogos érdekét a határozat érinti a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül jogorvoslati kérelmet terjeszthet elő. A jogorvoslati kérelmet az első fokú határozatot hozó sportfegyelmi bizottság elnökénél kell benyújtani, aki azt tizenöt napon belül az eljárás során keletkezett iratokkal együtt továbbítja a sportszövetség fellebbviteli szerve vezetőjének.”

Ebből úgy tűnik, hogy a jogalkotó szerint a fegyelmi felelősségre vonás nem csak a szövetség és a sportoló ügye. A sportfegyelmi eljárással funkciójában „rokon” büntetőeljárástól, a szabálysértési eljárástól és a közalkalmazottak, illetve a köztestületi tagok fegyelmi felelősségének megállapítására irányuló eljárástól idegen az a megoldás, hogy a „vádln”, az „elítélten” és a „védőn” kívül bárki más fellebbezzen a felelősséget megállapító döntés (ítélet, határozat) ellen. Így van ez a közigazgatási hatósági eljárás esetében is, ott is csak az ügyfelek, illetve az eljárás egyéb résztvevői élhetnek jogorvoslattal. Igaz, az eljárásban ügyféli pozícióban lehet az, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy érinti.³³

A sportfegyelmi eljárás azonban nem közigazgatási hatósági eljárás, a sportfegyelmi eljárásban nem „felek” vagy „ügyfelek” vannak, hanem az eljárás szereplői a fegyelmi tanács és az eljárás alá vont személy (vagy sportszervezet). A sporttörvény, vagy esetleg a sportfegyelmi eljárásról szóló kormányrendelet éppenséggel lehetővé tehetné, hogy – a Ket. megoldásához hasonlóan – a sportfegyelmi eljárásba ügyfélként „bejelentkezhessenek” olyan személyek, akiknek jogát vagy jogos érdekét az eljárás érinti, azonban a hatályos szabályozás ilyen elemet nem tartalmaz.

Finoman szólva is szokatlan megoldás, hogy olyan személy(ek) is jogorvoslattal élhet(nek) egy elsőfokú sportfegyelmi határozattal szemben, aki(k) semmilyen minőségben nem vett(ek) részt az eljárásban, ám valószínűsíteni tudja(k), hogy a határozat a jogai(ka)t, jogos érdekei(ke)t érinti.

Külön jogértelmezési kérdést vet fel, hogy mi tekinthető egy „kívülálló” személy olyan jogának, vagy jogos érdeknek, ami megalapozza a sportfegyelmi eljárásba – annak jogorvoslati szakaszába – történő „beavatkozását”. E körben már-már komikus forogatókönyvek is elképzelhetők. Ha például egy látvány-csapatsportágban versenyző sportolónak az eltiltással végződő

³³ Lásd Ket. 15. §.

sportfegyelmi ügyében az elsőfokú határozattal szemben a csapattársak élnének jogorvoslati kérelemmel, arra hivatkozva, hogy az eltiltott játékos nélkül az egyébként sportszerűen versenyző csapattársak ellehetetlenülnek, nehéz lenne megindokolni, hogy miért nem érinti a jogaikat vagy jogos érdekeiket a határozat.

A másodfokú sportfegyelmi határozattal szemben a törvény szerint „az érintett” fordulhat bírósághoz, illetve a Sport Állandó Választottbírósághoz jogorvoslati kérelemmel. A fentiek alapján nem világos, hogy „az érintett” fogalmába csak az eljárás alá vont és elmarasztalt személy, vagy esetleg az is beletartozik, aki jogára vagy jogos érdekére hivatkozva az elsőfokú határozattal szemben jogorvoslati kérelmet terjesztett elő – adott esetben sikertelenül. Ennek a kérdésnek azért van különös súlya, mert a sportfegyelmi határozattal szemben igénybe vehető bírósági jogorvoslat nem közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata szabályai szerint, hanem a Pp. általános szabályai szerint zajlik. Azaz a per tárgya nem kizárólag a határozat törvényt sértő volta.

Az eddigiekhez képest is meghökkentő előírást találunk a fegyelmi büntetések végrehajtása körében:

„R. 9. § *Ha az eljárás alá vont személy jogviszonya a sportfegyelmi büntetés letöltése előtt megszűnik, a büntetést vagy annak hátralévő részét annak az Stv. hatálya alá tartozó sportszövetségnek kell foganatosítania, amellyel az eljárás alá vont személy jogviszonyba kerül.*”

Ez adott esetben azt jelenti, hogy ha egy sportolót mondjuk a Magyar Labdarúgó Szövetség „a sportszövetség versenyein történő részvételtől legfeljebb öt évre való eltiltás” fegyelmi büntetés keretein belül három éves eltiltással sújt, és a sportoló egy év múlva például egy kézilabda csapathoz igazol, akkor a labdarúgás sportágban elkövetett fegyelmi vétség miatt a kézilabda sportágban a karrierjének első két évében nem vehet részt a Magyar Kézilabda Szövetség versenyein. (A Magyar Kézilabda Szövetség nyilvánvalóan nem tudja foganatosítani az MLSZ ver-

senyeitől való eltiltás büntetés végrehajtását.) Nehéz elképzelni, hogy ennek a szabálynak a gyakorlatban hogyan lehet érvényt szerezni, mi a jogi tartalma.

Esetleg elképzelhető, hogy egymáshoz sportszakmai értelemben közel álló sportágak között végrehajtható a szabály. Ilyen eset lehet például, hogy egy triatlon versenyzőt két év eltiltással sújt a Magyar Triatlon Szövetség erre illetékes fegyelmi bizottsága, az eltiltott sportoló pedig a büntetés időtartama alatt megszünteti jogviszonyát a Triatlon Szövetségben tag egyesülettel, és belép egy kerékpáros egyesületbe. Ez esetben a Magyar Triatlon Szövetség versenyrendszerébe tartozó versenyeken értelemszerűen nem indulhat többé, a Magyar Kerékpársportok Szövetségének versenyrendszerében való versenyzéstől pedig elvileg az MKSz a büntetésből még hátralévő időre eltilthatja. Ebben az esetben is kérdéses azonban, hogy milyen elvi alapon lehetne eltiltani valakit az egyik sportág igazolt versenyzőjeként egy másik sportágban elkövetett fegyelmi vétségért...

5. Összegzés

A leíró jellegűnek indult cikk végén több a tisztázandó kérdés, mint a megállapítás. Az írás tehát további kutatások kiindulópontja lehet.

A sportfegyelmi felelősség eredetileg az egyesületi tag alávetési nyilatkozatán alapult, a sportjog fejlődésének során később a jogalkotó a munkajogi fegyelmi felelősségi konstrukció keretei között helyezte el. A rendszerváltozást követően a munkajogviszonyokban megszűnt a fegyelmi felelősségre vonás lehetősége, a munkáltató és a munkavállaló egyenrangú (a korábbihoz képest legalábbis „egyenrangúbb”) kapcsolatával elvileg ellentétes a munkáltató által gyakorolt „büntető hatalom”. (Helyette a munkáltató a rendkívüli felmondást alkalmazhatja.) A fegyelmi felelősség az állami alkalmazottak foglalkoztatására irányuló – alapvetően a munkavállalótól elvárt lojalitáson és a munkáltatói utasításokon alapuló – jog-

viszonyokban természetesen fennmaradt (a köztisztviselők, a közalkalmazottak, a fegyveres szervek tagjai, a bírák, az ügyészek foglalkoztatása körében).

Emellett azonban a jogállam fenntartja azt a megoldást, hogy egyes önkormányzati elven felépülő, az állam által bizonyos körben autonómnak elismert közjogi testületek, illetőleg közintézetek a tagjaik (vagy a szolgáltatásaikat igénybe vevők) felett fegyelmi jogkört gyakorolhatnak. Így például a kamarák, az egyetemek (iskolák, szociális intézmények) állami felhatalmazás alapján felelősségre vonhatják a tagjaikat (diákjaikat, igénybe vevőket), és a kötelezettségszegés megállapítása esetén szankciót alkalmazhatnak velük szemben, ha azok a rájuk irányadó jogszabályokat vagy szabályzatokat sértő magatartásokat tanúsítanak. Ilyen felhatalmazás a sportszövetségek fegyelmi jogköre is, ami azonban különleges módon nem csak a sportolók, sportszakemberek, de a sportszervezetek fegyelmi felelősségre vonására is kiterjed.

A sportszövetségek *nem közigazgatási szervek*, hanem sajátos magánjogi szervezetek. A sportfegyelmi felelősség azonban tartalmi és eljárási szempontból közelebb áll a büntetőjogi vagy a szabálysértési felelősséghez, illetve a köztestületi (kamarai) tagok fegyelmi felelősségéhez, mint bármely magánjogi konstrukcióhoz.

Annyi mindenképpen elmondható, hogy a sportfegyelmi felelősség jogi szabályozásában *keverednek* a büntetőjogi felelősség, a munkajogi fegyelmi felelősség, illetve a köztestületi (kamarai) tagsági jogviszony alapján fennálló fegyelmi felelősség jellegzetességei, sőt a sportfegyelmi eljárás szabályozásában még a közigazgatási hatósági eljárásra jellemző vonásokat is felismerhetünk. A további vizsgálatok egyik témája lehet a sportfegyelmi felelősségi alakzat és a sportfegyelmi eljárás elemzése az említett felelősségi formák anyagi és eljárási szabályaival összehasonlítva.

A sportfegyelmi felelősség jogintézménye jól példázza a sportjog vegyes szakjog jellegét. A sportjogi szabályozás szintjén, általánosságban, a keresztülfekvő jelleg abban ragadható meg, hogy maga a tételes sportjog lényegében közigazgatási jogi, pénzügyi jogi, polgári jogi és munkajogi normák összessége. A sportfegyelmi felelősség esetében azonban *egy jogintézmény szabályozásán belül* ismerhetők fel a különböző jogágak repertoárjából ismert elemek. Külön vizsgálat tárgyát képezheti, hogy melyek a szabályozásban a sportfegyelmi felelősségre vonás funkciójával adekvát és esetleg inadekvát megoldások. E kérdésekre a sportszövetségek fegyelmi szabályozásának és a fegyelmi szabályok alkalmazási gyakorlatának áttekintésével lehet válaszolni.

Jogi felelősség a sportban 1.

A jogágak határai mentén szerveződő jogtudomány gazdag irodalmát hozta létre a *jogi felelősségtannak*, ezen belül elsősorban a polgári jogi, a büntetőjogi és a munkajogi felelősségi formáknak. A sportjogot művelő jogászok foglalkoztak a személyiségi jogok megsértéséért fennálló felelősség (elsősorban a sportsérülésekkel összefüggő kártérítés), illetve a sport világában előforduló büntetőjogi, szabálysértési felelősség (jellemzően a sporthuliganizmus elleni fellépés) témájával. Azonban a *sportfegyelmi felelősség* intézménye elméleti igénygel ezidáig nem került feldolgozásra.

A sportfegyelmi felelősség az *egyesülési jogban* fogant, a szocialista *államigazgatási jog* és a *munkajog* által is alakított felelősségi alakzat, amely a rendszerváltozást követő években számos *tartalmi változáson* esett át, különböző szervezeti és eljárási formákat öltött, mire kialakult a jelenleg hatályos, lényegében 2004 óta változatlan felelősségi modell.

Princzinger Péter kétrészes tanulmányának első, leíró jellegű része a sportfegyelmi felelősség tételes jogi szabályainak alakulásáról, ezen belül a sportfegyelmi vétség, a sportfegyelmi felelősség alanyai, a fegyelmi szankciók, valamint a sportfegyelmi eljárás szabályairól ad áttekintést. Az írás második felében kerül sor a jogi szabályozás elemzésére és értékelésére. A tanulmány középpontjában a sportszövetségek által gyakorolt *fegyelmi jogkör közhatalmi jellegének* problematikája áll.